

Raport z konsultacji

Projekt ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych Został przesłany do konsultacji następującym partnerom społecznym:

1. Komisji Krajowej NSZZ Solidarność,
2. Ogólnopolskiemu Porozumieniu Związków Zawodowych,
3. Polskiemu Związkowi Emerytów i Rencistów,
4. Pracodawcom Rzeczypospolitej Polskiej,
5. Forum Związków Zawodowych,
6. Konfederacji Lewiatan,
7. Związkowi Rzemiosła Polskiego,
8. Polskiemu Związkowi Zawodowemu Rolników,
9. Niezależnemu Samorządnemu Związkowi Zawodowemu Rolników Indywidualnych „Solidarność”,
10. Związkowi Zawodowemu Rolnictwa „Samoobrona”,
11. Krajowemu Związkowi Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych,
12. Związkowi Zawodowemu Rolników „Ojczyzna”,
13. Związkowi Zawodowemu Rolników Rzeczypospolitej „Solidarni”,
14. Związkowi Zawodowemu Pracowników Rolnictwa w RP,
15. Związkowi Zawodowemu Centrum Narodowe Młodych Rolników,
16. Związkowi Zawodowemu Wsi i Rolnictwa „Solidarność Wiejska”,
17. Związkowi Zawodowemu Rolnictwa i Obszarów Wiejskich „REGIONY”,
18. Związkowi Zawodowemu Rolników Ekologicznych,
19. Ogólnopolskiemu Porozumieniu Związków Zawodowych Rolników i Organizacji Rolniczych,
20. Krajowej Radzie Izb Rolniczych,
21. Federacji Branżowych Związków Producentów Rolnych.

W ramach konsultacji wypowiedzieli się: Komisja Krajowa NSZZ Solidarność, Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych, Forum Związków Zawodowych, Związek Rzemiosła Polskiego, Polski Związek Emerytów i Rencistów, Pracodawcy Rzeczypospolitej Polskiej, Forum Związków Zawodowych, Konfederacja Lewiatan, Krajowa Rada Izb Rolniczych, Rodzice Osób Niepełnosprawnych Społeczność Ogólnopolska.

Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Solidarność uważa, że projekt wychodzi naprzeciw społecznym oczekiwaniom rekompensaty utraty realnej wartości najniższych świadczeń emerytalno-rentowych, podwyższając kwotę najniższej emerytury oraz renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy do poziomu 1000 złotych oraz renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy do kwoty 750 złotych. Zdaniem NSZZ „Solidarność”, zaproponowana kwota minimalnej gwarantowanej podwyżki z waloryzacji na poziomie 10 zł jest dużo poniżej oczekiwanego wzrostu. NSZZ „Solidarność” przypomina, że wobec prognozowanej ujemnej inflacji, wskaźnik waloryzacji w 2017 roku, powinien być powiększony o 50% realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w 2016 roku. NSZZ „Solidarność” popiera zaproponowane rozwiązanie, umożliwiające podjęcie negocjacji, w ramach Rady Dialogu Społecznego, wysokości najniższej emerytury, które daje możliwość partnerom społecznym wypracowania wspólnego stanowiska w tej istotnej społecznie kwestii. Jednakże, jest to rozwiązanie niepełne, gdyż nie stanowi gwarancji

waloryzacji minimalnych świadczeń, proporcjonalnej do wzrostu kosztów utrzymania najuboższych gospodarstw emeryckich, pozostawiając w razie nieosiągnięcia porozumienia dowolność ustalania kwot najniższych świadczeń tylko jednej ze stron.

W opinii NSZZ „Solidarność” zaproponowane rozwiązanie powinno zawierać gwarancję dodatkowej indeksacji minimalnych świadczeń emerytalno-rentowych o co najmniej wysokość średniorocznego wskaźnika wzrostu minimum egzystencji dla 1-osobowego gospodarstwa emeryckiego, wyliczanego corocznie przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych w przypadku, kiedy wskaźnik ten byłby wyższy od wskaźnika inflacji o którym mowa w art. 89 ust. 2 ustawy z dn. 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U.2016.887). Byłby to mechanizm analogiczny do istniejącej już zasady ustalania wskaźnika waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych. Uzupełnienie zasady ustalania wysokości minimalnych świadczeń emerytalno-rentowych o mechanizm gwarantujący utrzymanie ich wartości nabywczej, byłoby spełnieniem wieloletnich postulatów związków zawodowych i grup społecznych zrzeszających świadczeniobiorców.

Prezydium KK NSZZ „Solidarność” ponawia również uwagę dotyczącą braku działań w zakresie koniecznej reformy KRUS, co powoduje ogromne i nieuzasadnione wydatki z budżetu, a także problemy powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych. Uderzające jest uprzywilejowanie przedsiębiorców-rolników, którzy nie funkcjonują w powszechnym systemie podatkowym, a przede wszystkim płacą rażąco niskie składki na ubezpieczenie społeczne. NSZZ Solidarność wskazuje na konieczność przeprowadzenia reformy ubezpieczeń rolniczych ze względu na rokrocznie ponoszone przez budżet ogromne dopłaty do KRUS.

Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych generalnie stwierdziło, że dodatkowe wsparcie w 2017 roku dla emerytów i rencistów pobierających najniższe świadczenia w postaci podniesienia do 1000 zł tego świadczenia jest rozwiązaniem idącym w dobrym kierunku.

Natomiast OPZZ nie może się zgodzić z tym, że zasada ta nie będzie zastosowana do świadczeń niższych od świadczeń najniższych, tj. dla ubezpieczonych urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949 r., którzy na podstawie art. 28 ustawy o emeryturach i rentach z FUS mogli mieć okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 15 lat dla kobiet i co najmniej 20 lat dla mężczyzn. W uzasadnieniu projektu zapisano, że najniższa emerytura w 2017 roku stanowić będzie 50% minimalnego wynagrodzenia i oscylować będzie ok. poziomu socjalnego w 1-osobowych gospodarstwach emeryckich. OPZZ zwraca uwagę, że minimum socjalne w 1-osobowych gospodarstwach emeryckich w 2015 roku wynosiło 1080,20 zł, natomiast proponowana wysokość najniższej emerytury ma wynieść 845 zł netto (1000 zł brutto) – jest więc jeszcze duża rozpiętość między minimum socjalnym, a minimalną emeryturą.

Związek Rzemiosła Polskiego zwraca uwagę, że preferencyjne zasady waloryzacji (podniesienie kwoty najniższej emerytury) i minimum 10 zł podwyżki w ramach waloryzacji nie będą miały zastosowanie do świadczeń niższych niż najniższe, tj. między innymi dla osób urodzonych przed 1 stycznia 1949 r., którzy mogli skorzystać z niepełnej emerytury po 15 latach pracy w przypadku kobiet i 20 latach w przypadku mężczyzn. Związek nie wnosi uwag do proponowanych rozwiązań, wskazuje jednak, że projekt ten powinien być rozważony również w porównaniu z innymi projektami ustaw związanymi z funkcjonowaniem systemu emerytalno-rentowego, w tym z prezydenckim projektem ustawy obniżającej wiek emerytalny.

Polski Związek Emerytów i Rencistów stwierdził, że proponowane zmiany idą w dobrym kierunku, choć nie w pełni odpowiadają oczekiwaniom społeczności seniorów. Podwyższenie najniższej emerytury do 1000 zł (renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy do 750 zł) uważa za istotne i przyjmuje z satysfakcją, szczególnie, że niejednokrotnie sygnalizował konieczność podniesienia wysokości świadczeń najniższych. Zdaniem Polskiego Związku Emerytów i Rencistów proponowana konstrukcja waloryzacji w 2017 r., tj. wskaźnik waloryzacji, ale nie mniej niż 10 zł, stara się godzić zasadę jednolitego dla wszystkich świadczeniobiorców wskaźnika, ze wsparciem dla najmniej uposażonych. Związek wskazuje jednak, że osoby pobierające świadczenia w wysokości 1000-1200 zł co prawda otrzymają gwarantowaną podwyżkę z waloryzacji na poziomie 10 zł, ale nie otrzymają jednorazowego dodatku, który był wsparciem w ubiegłym roku. Polski Związek Emerytów i Rencistów podkreślił w swojej opinii, że uzasadnione potrzeby i oczekiwania osób starszych i niepełnosprawnych muszą znaleźć swoje odbicie w planach rozwoju i w środkach publicznych oraz że emeryci i renciści oczekują dalszych działań zmierzających do poprawy ich sytuacji materialnej.

Zdaniem **Pracodawców Rzeczypospolitej Polskiej** intencją projektodawcy jest spłaszczenie struktury wysokości wypłacanych świadczeń poprzez określenie takich zasad waloryzacji świadczeń, które będą w proporcjonalnie większym stopniu premiować te osoby, które wypracowały niższe emerytury bądź renty. Przyczynia się to do uwydatnienia redystrybucyjno-socjalnego charakteru polskiego systemu emerytalnego, a jednocześnie osłabia jego inną funkcję, polegającą na wyrównywaniu poziomu konsumpcji na przestrzeni całego życia ubezpieczonych osób. Realizacja priorytetów o charakterze socjalnym odbywa się więc kosztem podkopania podstawowej zasady funkcjonowania zreformowanego polskiego systemu emerytalnego, jakim jest reguła zdefiniowanej składki. Zaproponowany model waloryzacji mieszanej, która może być również określana jako kwotowo-procentowa, przyczynia się w pewnej mierze do zerwania zależności pomiędzy wysokością świadczenia, a kwotą wypłacanej później emerytury. PRP podkreślają, że jak wynika z szacunków Zakładu Ubezpieczeń Społecznych upublicznionych w ramach przeglądu systemu emerytalnego, w przypadku utrzymania relacji najniższego świadczenia do średniego wynagrodzenia na obecnym poziomie poprzez hojniejszą waloryzację, w perspektywie do roku 2060 roczna kwota dopłat z budżetu państwa do najniższych świadczeń sięgnęłaby ok. 25 mld zł rocznie. Tymczasem, jak wynika z wyliczeń przedstawionych w uzasadnieniu do przedmiotowego projektu, projektowana waloryzacja na 2017 r. doprowadziłaby do podniesienia relacji wysokości najniższej emerytury do średniej płacy o 1,85 pkt proc.

Podkopanie reguły zdefiniowanej składki osłabia bodźce do podejmowania w pełni legalnej pracy, podlegającej obowiązkowi płacenia składki emerytalno-rentowej od całości uzyskiwanego dochodu. W konsekwencji można więc oczekiwać pewnego ograniczenia podaży pracy. W wyniku jednorazowej decyzji w sprawie waloryzacji nie powinno ono wprawdzie być dostrzegalne, jednak utrwalenie się tego modelu podnoszenia świadczeń, po raz pierwszy zastosowanego w 2015 r., z całą pewnością miałyby daleko idące konsekwencje.

Forum Związków Zawodowych, w oparciu o stanowiska swych organizacji członkowskich, aprobuje przyjętą w projekcie metodę wsparcia najuboższej grupy emerytów i rencistów, z zachowaniem wartości realnej wszystkich emerytur i rent.

Utrzymywanie się od lat niskiego (mimo waloryzacji) poziomu emerytur i rent to niewątpliwie doniosły i wrażliwy problem społeczny, a propozycja jego rozwiązania zawarta w projekcie daje szansę poprawy stosunku wysokości emerytur i rent do wysokości przeciętnego wynagrodzenia za pracę.

Forum Związków Zawodowych zwraca uwagę, że projektowany akt prawny eliminuje ubezpieczonych urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949 r. z zakresu podwyższenia kwoty najniższej emerytury, kwoty najniższej renty z tytułu niezdolności do pracy czy planowanej waloryzacji świadczeń. Forum Związków Zawodowych wnosi do Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej o dokonanie zmian w projekcie ustawy celem objęcia ubezpieczonych urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949 r. proponowanymi rozwiązaniami.

Konfederacja Lewiatan rozumiejąc potrzebę podwyższenia świadczeń najniższych zwraca uwagę, że projekt ustawy jest sprzeczny z prezydenckim projektem obniżenia wieku emerytalnego, którego skutkiem będzie obniżenie wysokości emerytur w przyszłości. Podwyższenie emerytury gwarantowanej i obniżenie wieku emerytalnego znacząco zwiększy liczbę dotowanych emerytur pogłębiając dodatkowo deficyt finansów publicznych, co ograniczy możliwość finansowania inwestycji niezbędnych do modernizacji gospodarki. Konsekwencją będzie spowolnienie wzrostu produktywności, wynagrodzeń i emerytur. Zdaniem Konfederacji Lewiatan odsetek dotowanych emerytur z FUS wzrośnie z obecnych 12% do 50% w 2050 r, a koszt dopłat stanowiący obecnie 2% całego kosztu emerytur wzrośnie do 16%.

Krajowa Rada Izb Rolniczych stwierdziła bez żadnych wątpliwości, że waloryzacja rent i emerytur jest niezbędna. Wiele osób niezdolnych do pracy i otrzymujących najniższe świadczenia żyje na granicy ubóstwa. Jednak propozycja zapewnienia minimalnej emerytury 1000 zł dla osób całkowicie niezdolnych do pracy i 750 zł dla częściowo niezdolnych do pracy jest stanowczo za niska. Zdaniem samorządu rolniczego powinny zostać przygotowane rozwiązania zmierzające do podwyżek świadczeń dla osób najuboższych, do których bardzo często należą emerytowani rolnicy.

Zdaniem Zarządu Krajowej Rady Izb Rolniczych, waloryzacja świadczeń rolników powinna być powiązana z waloryzacją emerytur z ZUS i naliczana w jednakowy sposób.

Rodzice Osób Niepełnosprawnych Społeczność Ogólnopolska zarzucają, że planowane podwyższenie od marca 2017 r. kwot najniższej emerytury i renty nie odnosi się do renty socjalnej, której wysokość wynosi 84 % najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Postulują podwyższenie kwoty renty socjalnej do 100% kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, a docelowo ustanowienie kwoty renty socjalnej dla osoby niepełnosprawnej w stopniu znacznym, niezdolnej do samodzielnej egzystencji, na poziomie równowartości kwoty minimum socjalnego dla gospodarstwa z osobą niepełnosprawną.